

شرح عنوان پژوهشی (RFP)

لطفا شرح عنوان را بر اساس نمون برگ زیر کامل و به مدیریت پژوهش و تولید محتوای سازمان ارائه فرمائید.

۱- عنوان اولویت پژوهشی

طراحی الگوی جامع آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب

۲- بیان مسئله (نیاز پژوهشی) - مشکلی که با آن روبرو هستید چیست؟ در مورد ماهیت و ابعاد آن توضیح دهید.

امام خمینی (ره) آن پیشوای علم و حکمت نیز با اقتدا به سیره نبوی و سنت علوی و با توجه به قدرت سترگ سلاح دانش در جامعه اسلامی، در هفتم دی ۱۳۵۸ با فرمان تأسیس نهضت سوادآموزی، امت مسلمان ایران را متوجه این عزم ملی و فرهنگی کرد و فرمود: «تعلیم و تعلم، عبادتی است که خداوند تبارک و تعالی ما را بر آن دعوت فرموده است» (صحیفه امام (ره)، ج ۱۱، ص: ۴۴۷).

در متن پیام حضرت امام خمینی (ره)، دو هدف ارزشمند قرار دارد که می‌تواند علت تأکید ایشان بر سوادآموزی باشد: ۱. اهداف کوتاه‌مدت که شامل آموزش همگانی خواندن و نوشتن به‌عنوان فریضه‌ای الهی و رفع محرومیت‌زدایی از قشر بی‌سواد جامعه است. ۲. اهداف بلندمدت که ارتقای آگاهی و دانش بزرگسالان نو سواد در زمینه‌های گوناگون و تبدیل فرهنگ وابسته کشور، به فرهنگی مستقل است و به استقلال فرهنگی و علمی کشور می‌انجامد.

باید توجه داشت نهضت سوادآموزی یکی از مهم‌ترین نهادهای برآمده از انقلاب اسلامی است که بنا بر ضرورت روز و بر پایه فرمان تاریخی امام خمینی (ره) تشکیل شد. فلسفه وجودی این نهاد، استمرار پیام خودباوری و تداوم شعار استقلال در تمام ابعاد، آزادی و رسالت خطیر آن ریشه‌کنی مطلق بی‌سوادی بوده و در گذشته با سه رویکرد حداکثر انعطاف، حداکثر مشارکت و حداکثر سودمندی توفیقات قابل توجهی در امر سوادآموزی و زدودن بی‌سوادی از ساخت جامعه داشته است.

در ادامه حمایت و پشتیبانی فراگیر و همه‌جانبه مقام معظم رهبری این فرآیند با شدت و دقت بیشتر و پویاتر ادامه یافته است. رهبر فرزانه انقلاب در سال‌های گذشته تأکید فراوانی به ریشه‌کن کردن بی‌سوادی در کشور داشته‌اند و این وظیفه را بر گردن دستگاه‌های مرتبط قرار داده‌اند تا در مدت کوتاهی بی‌سوادی را در کشور نزدیک به صفر برسانند (<https://bankmaghaleh.ir>).

شکی وجود ندارد بی سوادی و ضعف در مهارت‌های اساسی زندگی به‌عنوان یک پدیده شوم ریشه بسیاری از عقب‌ماندگی‌ها و کاستی‌ها است که پیکار با بی سوادی، یعنی اهدای بسته‌ای از نور به همه آنانی که از این نعمت بزرگ محروم‌اند. مبارزه با این عفريت کهن، سرآغازی است بر همه تعالی‌ها و تکامل‌ها

(<https://hawzah.net/fa/Magazine/View/3872/6440/73726>)

از آنجاکه در جهان کنونی بسترها و نیازها و انتظارات جامعه دچار دگرگونی و تحول شده و همچنین تغییر تعریف و مفهوم سواد از خواندن، نوشتن و حساب‌کردن به توانایی تغییر و تحول و باتوجه به ظهور و بروز شبکه‌های اجتماعی و امکانات و قابلیت‌های گسترده فضای مجازی و اهمیت یادگیری فراگیر و مادام‌العمر، ضرورت بازبینی در ساختار و نوع فعالیت نهضت سوادآموزی بیش‌ازپیش احساس می‌شود؛ زیرا در عصر دانایی حتی برخورداري شهروندان از مهارت‌های سه‌گانه خواندن، نوشتن و حساب‌کردن که در گذشته نشانه سواد به‌حساب می‌آمد، کافی نیست (<http://amozeshyaran.blogfa.com/post/32>).

سوادآموزی یک نیاز اجتماعی است باتوجه به اینکه با پیشرفت تکنولوژی، دنیا در حال تغییر و تحول در عرصه‌های مختلف است، تحول در نهضت سوادآموزی امری ضروری بوده و این تحولات بر اساس تعاریف جدید با بهره‌گیری از ایده‌ها و راه‌های نوین در روش‌های آموزشی محقق می‌شود. از آنجاکه امروزه بسترها و ضرورت‌های صدور فرمان تاریخی ۷ دی ۵۸ امام خمینی (ره) دچار دگرگونی و تحول شده و همچنین تغییر تعریف سواد از خواندن و نوشتن به توانایی تغییر و باتوجه به ظهور و بروز شبکه‌های اجتماعی و امکانات و قابلیت‌های گسترده فضای مجازی، ضرورت بازبینی در ساختار و نوع فعالیت نهضت سوادآموزی بیش‌ازپیش احساس می‌شود

لذا باتوجه به یافته‌های علمی، تجارب و الزامات موجود در جامعه این سؤالات مطرح می‌شود:

- 1- آیا نهضت سوادآموزی می‌تواند باتوجه به بیانیه گام دوم انقلاب، شرایط و ضرورت‌های موجود در جامعه، به‌عنوان یک نهاد موثر و مفید به فعالیت خود در سطح وسیع‌تر و فراگیرتر ادامه دهد؟
- 2- در صورتی که سازمان نهضت سوادآموزی بخواهد با تغییرات و تحولات هماهنگ باشد و به حیات خود ادامه دهد چه تغییراتی و تحولات باید در چشم‌اندازها، مأموریت‌ها، ساختار، روش‌ها، نیروی انسانی، جامعه هدف و انتظارات متقابل داشته باشد؟
- 3- ضرورت‌های توجه به طراحی الگوی جامع آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب چه مواردی است؟
- 4- چه الگویی مناسب آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب است؟
- 5- در صورت طراحی الگوی مناسب آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب؛ چه مولفه‌ها و کارکردهایی برای این الگو می‌توان پیش‌بینی کرد؟

در جامعه قرن ۲۱ با فناوری پیشرفته سواد ضروری تر از همیشه شده است. سواد نه تنها در سطح فردی بلکه در سطح اجتماعی نیز مزایایی همچون افزایش سرمایه انسانی، افزایش ظرفیت نوآوری و اقتصاد و کمک به انتشار فناوری های جدید می شود (Carneiro & Gordon, 2013).

در جهان کنونی سوادهای متنوع شده اند سوادهایی که کمک می کنند اجتماع دانش و یادگیرنده شکل بگیرند و نقش فزاینده ای در زندگی انسان ها در ابعاد مختلف ایفا کنند. در جامعه جدید همه باید یاد بگیرند و در حال یادگیری باقی بمانند. اهمیت و ضرورت سواد تا جایی پیش رفته است که یونسکو سواد چندگانه را نه تنها ابزاری ضروری برای یادگیری مادام العمر، بلکه یک شرط ضروری برای شهروندی و توسعه اجتماعی انسانی می داند؛ لذا دورانی که سواد فقط به معنای مهارت در خواندن، نوشتن، حساب ریاضیات بود، تمام شده است و پیشرفت و فناوری های دیجیتال معنای باسواد بودن و تجربه سواد را تغییر داده است امروزه انواع بی شماری از سواد وجود دارد که به ما در زندگی در ابعاد مختلف کمک می کند (Karlsen, 2021).

یافته های پژوهشی نشان می دهد که ارائه آموزش های پایه و بعد سوادهای مختلف، در افزایش توانمندی و سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی و بهره مندی از شاخص بهتر برای زندگی افراد جامعه، مؤثر است. پیشرفت و توسعه پایدار، مفهومی فراگیر و گسترده است که تمامی ابعاد و عوامل آن شامل توسعه انسانی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و زیست محیطی در هم تنیده بوده و باید به صورت متناسب و متوازن برنامه ریزی و هدایت شوند. نیروی انسانی به عنوان اساسی ترین عامل توسعه محسوب می شود، بنابراین برای رسیدن به توسعه باید آموزش افراد را در اولویت قرارداد. آموزش و توانمندسازی از عناصر کلیدی توسعه و اساس یادگیری مادام العمر است و سرمایه گذاری در این حوزه، کلید فرایند توسعه محسوب می شود. مطالعات مختلف نشان داده است که سوادآموزی علاوه بر پاسخ گویی به نیازهای اجتماعی و فرهنگی، نقش مهم و مؤثری در کاهش مرگ و میر کودکان، رشد کشاورزی، بهبود وضعیت روستاییان و کاهش مهاجرت به شهرها، بهبود محیط کسب و کار، مشارکت فعال تر مردم در مسائل اجتماعی و ارتقا سلامت عمومی داشته و همه این عوامل، رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را به همراه دارد. (برقی، ۱۳۹۷)

باید توجه داشت تغییرات در ابعاد مختلف در جامعه فراگیر و گسترده در جریان است و در طول زمان مفهوم سواد و سوادآموزی در قرن گذشته، تغییرات بسیاری کرده است. چهارمین تعریف سواد توسط یونسکو به صورت رسمی اعلام شده عبارت از: باسواد کسی است که بتواند از خواننده ها و دانشمندان خود تغییراتی در زندگی خود ایجاد کند. با تعریف جدیدی که یونسکو ارائه داده با سواد توانایی «تغییر» است و باسواد کسی است که بتواند با آموخته هایش، تغییری در زندگی خود ایجاد کند. یونسکو برای قرن ۲۱ انواع سواد را در شش دسته «سواد عاطفی، سواد ارتباطی، سواد مالی، سواد رسانه ای، سواد تربیتی و سواد رایانه ای» تقسیم بندی کرده است. هر فردی به فراخور شرایطش نیازمند ارتقا توان خود در یک حوزه از این دسته بندی است اما شاید در نظر بسیاری با توجه به همه گیر شدن استفاده اینترنت و شبکه های اجتماعی ارتقا سواد رسانه ای از اهمیت ویژه ای برخوردار باشد. (<https://www.migna.ir>).

تغییرات و تحولات و وسیع و گسترده در جامعه در ابعاد مختلف، نیاز به فهم مجدد از مفهوم سواد و بازخوانی دوباره پیام امام خمینی (ره) در دی ماه ۱۳۵۸ که همان رسیدن به استقلال در تمام ابعاد است را ایجاد کرده است. نهضت سوادآموزی در راستای پیام تاریخی حضرت امام خمینی (ره) برای سوادآموزی وارد عمل شده و به موفقیت های بزرگی هم دست یافته است ولی امروزه در کنار سوادآموزی یادگیری مستمر مهارت های اساسی زندگی در کنار سواد پایه خیلی مهم تر است یادگیری مهارت های اساسی زندگی ضرورت یادگیری مادام العمر را ایجاد می کند. تحقق یادگیری مادام العمر ساختار، سیاست، راهبرد، روش، محتوا و نیروی انسانی خاص خودش را می طلبد.

پس نهضت باید برای ادامه حیات خود به نهادی تبدیل شود که عامل ایجاد و توسعه یادگیری مادام‌العمر باشد. یادگیری که هدف آن توسعه دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های فراگیران و ترویج فرهنگ صلح و هماهنگی است. یادگیری که سبب تقویت ارتباط بین آموزش، زندگی کاری و یادگیری که در اوقات فراغت شود. یادگیری که سبب تقویت گفت‌وگو و مشارکت بین مقامات ملی، شرکای اجتماعی، مؤسسات آموزشی، شرکت‌ها، مؤسسات آزاد و غیردولتی آموزش بزرگسالان، سازمان‌های داوطلبانه و ذی‌نفعان شهری و منطقه‌ای شود. یادگیری که سبب بهبود کیفیت آموزش در همه سطوح برای تأمین نیازهای فعلی و آینده برای شایستگی‌ها و دانش در شرکت‌ها، نیروی کار و جامعه شود. یادگیری که سبب انسجام بین مسیرها و سطوح مختلف آموزشی شود تا افراد بتوانند صلاحیت‌ها و مهارت‌ها را به روشی انعطاف‌پذیر و پویا به دست آورند. یادگیری که سبب فراگیر شدن نظام آموزشی شود تا جایی برای همه وجود داشته باشد و تعداد افرادی که زودتر ترک شغل دارند کاهش یابد و مردم باید بتوانند برنامه‌های آموزشی را با سرعت بیشتری تکمیل کنند تا بتوان از منابع به نحو احسن استفاده کرد (<https://uil.unesco.org/lifelong-learning>).

آموزش بزرگسالان به‌عنوان شاخه‌ای از علوم تربیتی امروزه رشد و توسعه بیشتری پیدا کرده اهمیتی را که بایستی به این شاخه از علوم تربیتی داده می‌شود، کسب کرده است. سوادآموزی نیز که بخش عمده‌ای از مباحث آموزش بزرگسالان را به خود اختصاص داده و یکی از معضلات کشورهای در حال رشد به شمار می‌رود، از اهمیت ضرورت خاصی برخوردار شده است. اکنون که انقلاب اسلامی ایران با رهبری‌های اندیشمندانه امام فقیدمان (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پس از پشت سر گذاشتن آزمایش‌ها سخت و ختنی‌کردن توطئه‌های دشمنان، در صدد ریشه‌کن کردن جهل و بی‌سوادی به‌عنوان پایه‌ومایه اصلی استقلال فرهنگی و توسعه اجتماعی برآمده است، می‌رود که گام‌های ارزنده‌ای در این راه بردارد.

آیا نهضت سوادآموزی با شرایط موجود می‌تواند در این مسیر گام بردارد و به یک نهاد یادگیرنده تبدیل شود؟ و اگر قرار است نهضت مانند قبل، به وظایف خود را در مسیرهای مشخص شده، با موفقیت انجام دهد نیاز به چه تغییرات و تحولاتی در ابعاد مختلف دارد؟ در کنار آموزش سوادآموزی نقش یادگیری مادام‌العمر در رسیدن به استقلال فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی چه قدر مهم و باارزش است؟ برای پاسخ به سؤالات مطرح شده این الزام را که نهضت سوادآموزی نیاز به بازنگری اساسی در چشم‌اندازها، اهداف، مأموریت، ساختار، روش، محتوا و نیروی انسانی به‌منظور پاسخگویی به انتظارات و نیازهای در حال تغییر و تحول جامعه، را بیشتر کرده است.

بیانیه گام دوم انقلاب در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ و توصیه‌هایی اساسی مقام معظم انقلاب به‌منظور جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ، به‌منابه منشوری برای دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌ساز است و فصل جدید زندگی جمهوری اسلامی را رقم می‌زند. با بیانیه گام دوم انقلاب، ضرورت ایجاد شد که گام دوم نهضت هم آغاز شود گامی که می‌تواند نهضت را به یک سازمان یادگیرنده، انعطاف‌پذیر، جامع، پویا و باز مبتنی بر آموزش همگانی مهارت‌های اساسی زندگی در کنار سوادآموزی پایه با رویکرد یادگیری مادام‌العمر تبدیل کند. با توجه به بیانیه مهم گام دوم انقلاب و تغییرات و تحولات و نیازها و انتظارات جامعه، ضرورت دارد گام دوم نهضت سوادآموزی طراحی با رویکرد یادگیری مادام‌العمر و فراگیر، تدوین و اجرا شود.

در راهکار ۴/۴ سند تحول بنیادین اشاره بر افزایش میزان مشارکت خانواده‌ها در فعالیت‌های آموزشی و تربیتی مدرسه، برگزاری دوره‌های آموزشی اثربخش، ارائه خدمات مشاوره‌ای به خانواده‌های آسیب‌پذیر و آسیب‌زا برای هم‌سوسازی اهداف و روش‌های تربیتی خانواده و مدرسه را دارد و منطبق با همین سند سیاست کلی نهضت عدالت‌مداری، تحول‌محوری، قانون‌مداری، شتاب‌بخشی به سواد، توجه به نقش و ظرفیت شرکا و ذی‌نفعان (دولتی - مردمی)، پاک‌دستی و نژادستیزی، شفافیت و واقع‌گرایی، دانش‌بنیانی، نقش‌آفرینی جریان‌های مردمی و حلقه‌های میانی، تحرک محسوس و نشاط در عمل مورد تأکید است.

سازمان نهضت سوادآموزی مبتنی بر حکم حضرت امام (ره) و مطابق اقتضائات کنونی؛ نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی جزئیات لایحه برنامه هفتم توسعه، با بند الحاقی (۳) ماده (۹۱) این لایحه به شرح زیر موافقت نمودند:

«وزارت آموزش و پرورش مکلف است اساسنامه نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۳/۳/۳ را با هدف ریشه کنی کامل بی سوادی مطلق و توسعه و تعمیق سواد و در جهت ارتقای سواد عمومی جامعه مبتنی بر مفاهیم جدید و آموزش مستمر همگانی مورد بازنگری قرار داده و ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون، اقدام قانونی لازم را انجام دهد.» لذا با توجه تغییرات و تحولات گسترده در جامعه، تغییر مفهوم سنتی سواد، نیازهای متنوع جامعه و لایحه برنامه هفتم توسعه در مورد نهضت سوادآموزی، ضرورت طراحی الگوی مناسب، انعطاف‌پذیر و جامع آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب بیشتر می‌شود.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند با طراحی الگوی مناسب، انعطاف‌پذیر و جامع آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب، نقش مهمی در شکل‌گیری ساختار جدید نهضت با توجه به شرایط و نیازهای روز جامعه داشته باشد.

۵- دستاوردهای مورد انتظار از پژوهش

طراحی الگوی مناسب و جامع آموزش همگانی بزرگسالان با رویکرد گام دوم انقلاب با توجه به حکم مندرج در برنامه هفتم توسعه، شرایط و نیازهای رو به تغییر و تحول جامعه.

الگوی مورد نظر باید با توجه به اسناد بالادستی، نیازها و شرایط جامعه؛ پویا، انعطاف‌پذیر و فراگیر و با در نظر گرفتن موارد زیر طراحی شود تا بتواند به انتظارات و وظایف خود عمل نماید:

- الگوی پیشنهادی بازنگری اساسنامه فعلی نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران
- سازوکارهای ریشه کنی کامل بی سوادی مطلق
- توسعه و تعمیق سواد در جهت ارتقای سواد عمومی جامعه مبتنی بر مفاهیم جدید
- آموزش مستمر همگانی

۶- اولویت پژوهشی با مفاد کدامیک از اسناد بالادستی به خصوص سند تحول، منطبق است (لطفا آدرس دهید)

حضرت امام خمینی (ره) ما باید در برنامه درازمدت فرهنگ وابسته کشورمان را به فرهنگ مستقل و خودکفا تبدیل کنیم و اکنون بدون ازدست‌دادن وقت و بدون تشریفات خسته‌کننده برای مبارزه با بی سوادی به طور ضربتی و بسیج عمومی قیام کنیم. ۱۳۵۸/۱۰/۰۷
حضرت امام خمینی (ره): برای رفع این نقیصه دردآور، بسیج شوید و ریشه این نقص را از بن بر کنید. ۱۳۵۸/۱۰/۰۷
مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی): در مورد سوادآموزی، در درجه اول، «توسعه سواد» و در درجه دوم «تعمیق سواد» مورد نظر است. نباید کار متوقف شود. ۱۳۸۶/۱۰/۰۶

دستورات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) ۱۳۸۷/۱۱/۳۰

دستورات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) ۱۳۸۹/۱۰/۰۵

سیاست‌های کلی تحول در نظام آموزش و پرورش ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

مصوبه ۷۳۷ شورای انقلاب فرهنگی ۱۳۹۲/۰۷/۲۳

مصوبه هیئت وزیران ۱۳۹۳/۱۱/۱۵

لایحه برنامه هفتم توسعه، با بند الحاقی (۳) ماده (۹۱)

۷- در صورتی که اولویت پژوهشی، قابل انطباق با مفاد اسناد بالادستی نیست، با کدامیک از ماموریت‌ها و وظایف آن حوزه ارتباط دارد؟

۸- نام و نام خانوادگی به همراه شماره تلفن دفتر، تلفن همراه و نشانی ایمیل نماینده تام الاختیار معاونت/ سازمان / دفتر (ترجیحاً یکی از مدیران کل معاونت/ سا

نام و نام خانوادگی نماینده تام الاختیار معاونت/ سازمان/ دفتر:

سمت (پست سازمانی)

شماره تلفن :

شماره همراه :

نشانی ایمیل :